

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatum Serie Vigessim-Octavum De Matrimoniis, &
Sponsalibus, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

An vidua fornicationem committens incidat in poenas secundò nubentibus
statutas. §. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76659)

mitto filios impedire non posse nuptias sui parentis, at obligatos non esse illis consentire, & quamvis qui impedire nequit actum nullum sibi patet præiudicium penale consentiendo; bene tamen parare sibi potest præiudicium legale, cum lex ob consensum præstitum tollere possit, quod aliis non consentiens haberet, vt manifestum est in domino qui sui serui matrimonio consentit, qui ratione consensu præstiti nequit seruum vendare in parte longinquas, vbi matrimonio vii non possit.

Consensus autem quem filij præstare debent parentis coniugio, debet esse manifestus, ita vt aperte constet prædictum coniugium approbare. Quare non sufficit quod sciant suum parentem velle secundum iure matrimonium, nec repugnare, quia in his quæ grauis sunt præiudicij scientia cum ratiocinitate non est signum sufficientis consensu, max. me cum filij plures rationes honestas habere possint non contradicendi, sicuti aduersus alios docet Sanch. disp. 89. num. 44. Marc. Anton. Peregrin. cons. 78. num. 11. & 17. Fachineus dicto cap. 63. vers. quinta conclusio, iuncto §. tam quid mihi. Azuacedo leg. 4. num. 36. titul. 1. lib. 5. noua collect. Gutier. capit. 109. numero 51.

Item debet esse consensus omnium filiorum, vt omnibus præiudicet. Vnde si aliqui consentiant, alij verò repugnent, vel saltem negatiuè se habeant soli consentientes bonorum proprietate priuabuntur. Non enim vnus consensus alteri præiudicare debet, vt aliis relatis notauit Sanch. d. disp. 89. num. 45. Gutier. cap. 109. num. 51. Quod si filij decesserint relictis nepotibus, satis erit horum consensus, vt potè qui filiorum personam repræsentant, & in iure acquisitio suis parentibus succedat, vt bene notauit Menoch. cons. 155. num. 2. & 31. volum. 2. Sanch. n. 46. Gutier. num. 52.

Insuper requiritur consensus à filio pubere præstitus. Nam impuberes vt potè ignari consilij insufficientes sunt ad hanc cessionem. Quod verum est quamuis accedat licentia, vel consensus tutoris, vt aduersus Anton. Gabr. titul. 3. commun. opin. lib. 3. tit. de secundis nuptiis, concl. 1. num. 36. probat larè Canon. Rub. de secundis nuptiis in noua edit. rem. 2. contr. & p. n. secundum nubentium, num. 122. vers. an si filij. Sanch. disp. 89. num. 47. Gutier. num. 52. Quod si pubes sit filius, minor tamen 25. annis iustà causà moueri debet ad hunc consensum præstandum, vt firmiter censetur reservationi cedere; alia resiliui potest in integrum, sicuti relato Angeo cons. 396. num. 4. & Menochio cons. 237. num. 2. lib. 3. tradit Fachineus lib. 3. controuers. iuris. cap. 65. vers. tertia conclusio. Gutier. num. 53. & 54.

Nullatenus vero requiritur in filio nuptiis parentis consentiente licite se amittere reservationem prædictorum bonorum prædictum consensum filius non solum in foro extero, in quo ignorantia huius iuris non præsumitur, sed neque in foro conscientie. Quippe hæc reservatio non tollitur, eo quod filius cedat reservationi, & proprietatem bonorum ob secundas nuptias sibi applicatam reuincit, sed quia consentiendo nuptiis tollit causam, ob quam hæc reservatio indichitur, scilicet iniuriam sibi per secundas nuptias irrogatam, vt acutè notauit Sanchez numero 47. Gutier. numero 56.

Illud tamen in proposito obseruandum est cum Sanchez numero 48. Gutier. numero 57. consensum filiorum secundis nuptiis parentum præstitum nihil operari ad euitandas penas, quæ non sunt in fauorem filiorum statuta, sed solum ad euitandas penas legales concernentes ipsorum fauorem. Vnde si defunctus legatum vxori relinquat sub conditione, ne ad secundas nuptias transeat, ipsa verò ex filiorum consensu nubat, legatum amittit; quia filiorum consensu dispositioni parentis defuncti præiudicare nequit.

Tertius casus in quo cessat obligatio prædictæ reservationis est, si ex vii prædefuncti consensu coniux superstes ad secunda vota transeat. Nam cum in compensationem, satisfactio nemque iniuriæ defuncto coniugi, & filijs irrogatæ hæc reservatio sit inducta, & viro consentiente hæc iniuria cessat, cessat reservatio, vti pluribus relatis ex communi sententia firmat Sanch. d. disp. 89. n. 49. Gutier. in leg. nemo potest. n. 17. ff. de legat. 1. & de matr. cap. 109. num. 58. aduersus Sarmiento lib. 1. sect. 4. n. 3. Fachineum lib. 1. controuers. c. 65. vers. quarta. Quod procedit, vt bene supradicti Doctores Sanch. & Gutier. aduertunt, esto infra annum luctus nuptierit, quia absoluit nubit ex consensu vii, sic cessat iniuria. Pænæ vero iure civili inductæ nubentibus infra annum luctus iure Canonico abrogatæ sunt. Neque opus est, vt consensu parentis præmortui consensus filiorum accedat, vt contra Corrasium lib. 3. mis. cellan. c. 1. n. 12. & Azuacedo dicta l. 4. n. 37. tit. 1. lib. 5. compilat. docuerunt Menoch. cons. 155. num. 33. Sanch. disp. 89. num. 56. Gutier. cap. 109. numero 63. eo quod hæc reservatio æque satisfactionem iniuriæ viro præmortuo irrogatæ, ac irrogatæ filijs statuitur. Quare si ex consensu filiorum cessat, cessare debet ex vii consentia. Neque obest quod filij ex tali consensu detrimentum patiantur, quia id ex consequentia euenit, ex eo quod pater iniuriam remittit, & iure suo vitatur.

Consensus verò coniugis defuncti in secundum matrimo-
nium superstitis debet esse expressus, vel coniectoris cetus manifestus; qualis esset, si legatum vxori reliquisset, casu quo ad secunda vota tranfret, sufficienter enim illa legatione nuptias illius approbauit; vt tradit Bald. in leg. 1. num. 65. Cod. de secundis nuptiis. Sanch. aliis relatis, disp. 89. num. 52. Gutier. de matr. cap. 109. num. 60. Quod verum est, tamen intra annum luctus nuptierit, quia pænæ ob festinatæ nuptias iure civili statuta protius abrogatæ sunt, vti notauit Sanch. & Gutier. supra. Non tamen est coniectura certa approbationis nuptiarum, quod coniux defunctus potestatem coniugij superstiti reiquerit disponendi in vita, vel in morte de legatis à se relictis; virtute enim huius potestatis non poterit de proprietate legati sibi concessi disponere, si ad secundas nuptias transeat, quia illa potestatis concessio non est nuptiarum approbatio, sicuti docuerunt Sanch. n. 53. Gutier. n. 61.

Quod si coniux defunctus testetur bona à se relictia coniugi superstiti fuisse titulo oneroso, & non lucratio donata, satis est, vt coniux tranfrens ad secundas nuptias ea plenè retinere possit, nec debeat ex titulo nuptiarum filijs illius referuare. Nam cum sola coniugis defuncti voluntate hæc reservatio cesset, & hæc locum non habeat in bonis titulo oneroso qualitis, sufficienter suam voluntatem declarauit affirmans titulo oneroso ea bona coniugi dedisse; sicuti aliis relatis tradit Simon de Pretis de interpret. vltim. volunt. lib. 1. interpret. 1. circa legata, dub. 10. num. 12. quem refert, & sequitur Sanch. lib. 7. disp. 89. n. 57. & Gutier. cap. 109. num. 65.

Quantum casum, in quo coniux tranfrens ad secunda vota excusat ab hac reservatione, & retinere bona à coniuge accepta potest, asserunt Socin. in reg. 272. num. 3. Boëtius decis. 185. in fine. Villalobos in suo aratio commun. opin. tit. B. n. 30. Anton. Gabriel. c. 3. commun. opin. lib. 3. de secund. nupt. concl. 1. num. 46. esse, si coniux tranfrens minor sit, quia ratione minoris ætatis videtur ab hac pænâ exculata, vti videtur probare lex 2. Cod. si aduersus delictum. Sed merito contrariam censuit Azuacedo lib. 5. recopil. tit. 1. leg. 4. num. 38. Sanch. disp. 89. num. 58. Gutier. d. c. 109. n. 66. Fachin. lib. 3. controuers. c. 69. in fine, quia nullo iure probatur hæc limitatio, nec rationi consona erat, cum in præfenti non agatur de damno vitando, sed de lucro captando, in quo euentu minor ætas nihil refert. Lex verò 2. excusat minorem à priuatione successione, alii que pænâ secundò nubentibus indictis, eo quod prius non adierit iudicem, perieritque tutorem filijs designari. Quod alienum est à nostro instituto.

Quintum casum refert aliqui, si filius post ætatem pupillarem decedat, illique mater succedat in bonis paternis, quia videtur hæc non à parente, sed à filio accipere. Sed rectius Cifuentes leg. 15. Taurin. 2. limitat. 4. Azuacedo d. l. 4. tit. 1. lib. 5. recopil. n. 40. & 41. Sanch. d. disp. 89. n. 59. Gutier. cap. 109. n. 67. censent nullatenus huic casum esse admittendum; nam esto filius ante, vel post ætatem pupillarem decedat, si in illius bonis pater ab intestato succedit, censetur non à filio tanquam ab extraneo, sed à filio personam patris repræsentante, atque adeò ab eius patre ea bona accipere, vti colligitur aperte ex Auth. de Nuptijs collat. 4. §. bene nos, vers. si iugur.

Sexius casus eximens coniugem secundò nubentem à reservatione bonorum est, si nubat ex privilegio Principis, nam cum hoc privilegium aliquid operari debeat, si hanc reservationem nõ tollit nihil est quod operari possit, siquidem pænâ statuta nubentibus intra annum luctus abrogatæ sunt. Atque ita docet Glossa in leg. solet. 10. verbo liceat. ff. de his qui notantur infamia. Angel. in repetit. leg. Mater. Cod. ad Tertullianum, num. 5. Decius in leg. 1. num. 10. Cod. de secundis nuptiis. Anton. Gomez leg. 15. Taurin. n. 6. ad fin. Boëtius decis. 185. num. 25. Anton. Gabr. tom. 3. commun. opin. lib. 3. tit. de secundis nuptiis, concl. 1. n. 45. Azuacedo leg. 4. num. 46. tit. 1. lib. 5. recopil. Sanch. lib. 7. disp. 89. num. 60. Gutier. cap. 109. num. 68. Etique omnium sententia teste Fachineo dicto cap. 65. in fine, tamen ipse contrarium censet.

Alios casus refert Gutier. in quibus non habet locum hæc reservatio, sed eos §. præcedenti retulimus ideoque ab eis in præfenti supersedendum est.

§. VI.

An vidua fornicationem committens incidat in pænâ secundò nubentibus statutas?

- 1 Pænâ iure civili statuta aduersus secundò nubentes intra annum luctus iure Canonico non corriguntur, quatenus asserunt viduam fornicantem.
- 2 Post annum luctus si vidua fornicetur probabilis est non incurere pænâ statutas nubentibus intra annum luctus.
- 3 Quoad penas statutas secundò nubentibus non est dubium viduam fornicantem incurere.
- 4 Iure Castella vidua luxuriosè viuens amittit lucra, quæ contrahit.

- stante matrimonio acquisit. teneturque heredibus mariti restituere, non tamen amittit dorem.
- 5 Prædictæ pœna locum habent in foro conscientia iuxta probabilem sententiam.
- 6 Rectius est solâ accedente iudicis auctoritate.
- 7 Ex his inferitur viduam fornicantem priuari sententiâ declaratoriâ criminis accedente proprietate bonorum ex prioris viri substantia acquisitorum.
- 8 In viro luxuriosè viuentē hanc pœnam locum habere negant plures.
- 9 Probabilius est oppositum.
- 10 Vidua fornicationem committens amittit tutelam, educationemque filiorum.

T Amesi iure Canonico correctæ sint pœnæ iure Ciuili statutz aduersus secundò nubentes intra annum luctus, nullatenus tamen corriguntur, quatenus afficiunt viduam fornicantem. Nam vt constat ex cap. s. de secundis nuptiis, hæc pœnæ corriguntur, ne illis secundæ nuptiæ, quæ licitæ sunt impediatur, quod in fornicatione, quæ omni iure illicita est non procedit. Neque rationi consonum erat, vt Ius Canonicum viduis delinquentibus faueret. Atque ita vt certum ex omnium sententiâ aduersus vnum Corneum tradit Sanch. lib. 7. disp. 90. num. 1. Gutier. cap. 110. num. 1.

Quapropter vidua intra annum luctus fornicationem committens incidit in omnes pœnas, quæ iure ciuili statutz sunt eo tempore nubentibus, vt constat ex Auth. de restit. & ea que parit. §. fin. & subditur ibi ratio. Non enim aliquid amplius habet castitate luxuria & habetur leg. regia. 3. tit. 12. part. 4. Et licet plures Doctores videantur ad has pœnas incurendas exigere consuetudinem fornicandi. At longè verius est vnicam fornicationem intra annum luctus commissam sufficientem esse vt tradit Couarru. 4. decret. 2. p. cap. 7. §. 6. num. 12. in fine. Acosta in cap. si pater. 1. p. verbo legauit. num. 40. de Testam. in 6. Ioann. Garcia de coniugali acques. num. 45. Matien. lib. 5. recopilat. tit. 9. l. 5. gloss. 8. n. 5. Barbosa leg. 2. part. 1. in princ. n. 67. ff. soluto matr. Sanch. lib. 7. disp. 90. num. 2. & colligitur tum ex dicto Auth. quod viduam parientem non ex priori matrimonio omnibus pœnis secundò nubentium afficit: partus autem ex vnica fornicatione provenire potest, idque indicat verbum illud propter stuprum. Item ratio illius Textus decidendi, ne plus luxuria, quam castitati tribuatur. Tum ex dicta lege regia ibi. [Si autem que palatè año sicie se maldad de su cuerpo.]

Post annum verbò luctus, si vidua fornicetur probabilis est non incurtere pœnas statutas nubentibus intra annum luctus, eo quod Textus in §. fin. Auth. de restit. & ea que parit, vbi hæc pœnæ fornicantibus indicuntur, expressè de fornicantibus intra annum luctus loquitur. Neque est eadem ratio de fornicante postmodum, siquidem fornicatio tempore luctus commissa grauior est, magisque virum offendit. Si enim Ius Ciuile iudicauit ob nuptias eo tempore contractas dehonestati, à foriori id ipsum de fornicatione censebit. Atque ita docet aliis relatis Sanch. lib. 7. disp. 90. num. 6. vbi num. 6. id ipsum dicendum esse asserit spectato iure nostro regio in leg. 4. tit. 12. part. 4. ibi: si ante que pafise el año per argumentum à contrario. Cui non obstat leg. 9. tit. 12. lib. 2. fori, quæ inquit. [Si despues de la muerte de su marido no ficere buena vida pudalo todo quanto la dexo.] Nam vt rectè tradit Acosta cap. si pater de Testam. num. 36. & 41. Matien. lib. 5. recopilat. tit. 9. leg. 5. gloss. 8. num. 5. & 6. Barbosa leg. 2. part. 1. in princ. numero 67. & 68. ff. soluto matrim. Sanch. disputat. 90. num. 6. Gutier. cap. 110. num. 1. leges fori vim legis non obtinent, nisi vsu comprobentur. Præterquâ quod loquitur de vidua, quæ turpiter viuendi habitum habet, morèque meretricio stupra admittit.

Verùm quoad pœnas statutas secundò nubentibus, non est dubium viduam fornicantē siue intra annum luctus, siue post incurtere, ne plus tribuatur luxuriæ, quàm castitati, contra Auth. de restit. & ea que parit. §. fin. vti latè probat Garçon. Rub. Cod. de secundis nupt. pœna 28. n. 57. Auiles in proemio cap. prator. gloss. 1. num. 36. Sanch. lib. 7. disp. 90. n. 7. Gutier. cap. 110. num. 2.

Iure autem Castellæ vidua luxuriosè viuens si intra annum lectus, siue post amittit lucra, quæ constante matrimonio acquisiuit, teneturque ea heredibus mariti restituere, sicuti expressè decidit lex regia 5. fin. tit. 9. lib. 5. recopilat. Ad quem effectum non satis est viduam semel, aut iterum fornicari, sed necessarium est huic vitio deditam esse, id enim indicant verba illa legis. *Y sendo viuda viniere luxuriosamente* vti colligitur ex leg. & mulieri. 1. §. ff. de curatore furioso, & aliis. Et ibi: & mulieri qua luxuriosè viuit: iuncta gloss. verbo & mulieri. Neque enim censenda est vitam luxuriosam agere quæ semel tantum fornicata est, vt bene aliis relatis docent Couarru. in 4. decret. 2. p. cap. 7. §. 6. num. 12. in fine. Acosta in cap. si pater 1. p. verbo legauit. num. 38. de testam. lib. 6. Auiles in proemio cap. prator. numero 39. Matien. lib. 5. recopilat. tit. 9. leg. 5. gloss. 8. num. 7. Azevedo leg. 4. tit. 1. lib. 5. n. 12. Barbosa h. 2. part. 1. in princ. num. 69. ff. soluto matrim. Zeuallos præct.

quest. 708. num. 16. Sanch. lib. 7. disp. 90. num. 8. Gutier. lib. 2. præct. q. 12. 2. per totam. & de matr. c. 1. c. 1. num. 4. tamen si contrarium sentiant Anton. Gomez. Mexia, Ioann. Garcia, relati à Sanch. d. num. 8.

Dotem verbò nequaquam amittit vidua fornicationem committens, etiam intra annum luctus, quia nullibi habetur hæc priuatio, vti aliis relatis docuimus Acosta supra num. 44. Matien. numero 10. Barbosa num. 65. Sanch. numero 6. Gutier. numero 6.

Sed an prædictæ pœnæ locum habeant in foro conscientia ante vllam iudicis sententiam, ita vt vidua intra annum luctus fornicans teneatur nullâ expectatâ sententiâ restituere quiddid à marito liberali titulo acceperit, est post illum annum, vel intra luxuriosè viuat, omnia lucra constante matrimonio acquisita? Non leuis est difficultas, eo quod vidua sic delinquens eisdem pœnis afficiatur, quibus iure ciuili afficienda erat, si nuberet, vt constat ex Auth. de restit. & ea que parit. §. fin. Et ex leg. regia. 3. tit. 12. part. 4. At si intra annum luctus nuberet, ipso iure amittit omnia legata à priori viro, illisque heredibus applicatur, vt deciditur in leg. 1. Cod. de secundis nuptiis. Et colligitur ex eo quod lex non sufficit, sed hæres mariti vocet ad successionem, ea namque vocatione, & applicatione inuit sub conditione non transeundi ad nuptias donata esse, ac proinde transitu ad nuptias cessare donationem, & donatum heredibus applicari. Ego idem dicendum est, si fornicationem committeret, aliàs plus haberet luxuria, quàm castitas contra Textum in Auth. de restit. & ea que parit. §. fin. Atque ita inuincit Præposit. c. 1. ta. q. 9. n. 1. 6. Qui filij sui legi rimi. Garçon. Rub. Cod. de secundis nupt. n. 73. ver. & plus dico. Corneus leg. fidei commissum. n. 3. ver. & ex prædictis, Cod. de fidei commissis. Et ibi Padilla n. 12. Tello leg. 6. Tauri, n. 21. Surd. de aliment. tit. 7. q. 24. n. 12. & 23.

Sed rectius Sanch. lib. 7. disp. 90. num. 11. quem sequitur Gutier. d. cap. 110. num. 7. existimat viduam sic delinquentem non esse obligatam heredibus mariti restituere quod ab ipso acceperat, aut constante matrimonio acquisierat, quouique criminis declaratio accedat. Quia esto iure ipso priuatur bonis prædictis, cum ea priuatio in pœnam delicti statuitur, nec cessantò exigit sententiam saltem declaratoriam criminis vt multis comprobauit tract. de legib. disp. 2. part. 2. Neque obicit quod non sufficit, sed hæres vocetur, quia ob iniuriam defuncto factam applicatur ea bona iis, qui eius personâ repræsentant, mediâ tamen sententiâ. Neque inde fit plus tribui luxuriæ, quàm castitati, siquidem idem quod secundis nuptiis iure Ciuili admittendum erat, amittitur fornicatione, tamen est modus amittendi diuersus sit, eo quod nuptiæ non sunt delictum, ac proinde amissio ob illas pœna proprio esse non potest. Secus verò amissio ob fornicationem, quæ quia pœna est sententiam exigit.

Ex his videtur inferendum viduam fornicantem priuari sententiâ declaratoriâ criminis accedente proprietate bonorum ex prioris viri substantia acquisitorum, obligatque eam filijs prioris matrimonij restituere, sicuti si ad secundas nuptias transisset, ne plus habeat luxuria, quàm castitas contra Textum in Auth. de restit. & ea que parit in vndecimo mens. post mortem viri, §. fin. Etque communis omnium sententia teste Azevedo leg. 4. n. 10. & 11. tit. 1. lib. 5. compilat. Gutier. cap. 110. num. 11. Thom. Sanch. lib. 7. disp. 90. num. 13. quatenus ipse h. 2. contrarium sentiat in foro conscientia, eo quod in fornicatione fornicante non fit eadem suspitio iniquæ tractationis filiorum prioris matrimonij, quæ est secundò nupta, cum nec amatum, neque illius filios ita ardentè diligat, ac secundò nupta solet maritum, eiusque filios diligere. Quæ fuit ratio huius reservationis.

Sed an in viro luxuriosè viuente hæc pœna locum habeat? variant Doctores, Pincellus in leg. vlt. n. 19. Cod. de bonis mariti, quem sequitur Gutier. d. c. 110. num. 13. negat, eo quod in viro non procedat eadem ratio, ac in matre. Nam mater ob eius leuitatem, imprudentiam, ac iudicij defectum nequè redditur suspecta filijs prioris matrimonij fornicando, ac nubendo. At pater vt potè prudentior, ac iudicio constanter luxuriosè viuendo filijs suspectus non redditur. Et fortè ob hanc rationem luxuriosè viuenti mulieri interdicitur tanquam prodigæ bonorū administratio, vt ex communi resoluuit Ant. Gomez leg. 14. Tauri. num. 13. Arias Pincel. dicit leg. num. 24. quæ tamen viro luxuriosè viuenti non interdicitur. Neque obest plus operari castitatem, quàm luxuriam contra Textum in Auth. de restit. & ea que parit. §. fin. siquidem vit ad secundas nuptias transiens priuatur bonorum proprietate ex coniugis defuncti substantia quæstorum, non tamen luxuriosè viuens, quia id procedit quando est eadem ratio, quæ non videtur esse in presenti.

Ceterum est hæc sententia probabilis sit, probabiliorum existimo viro luxuriosum æquè priuari proprietate bonorum, ac fornicam, quæ fuit expressa sententia Nicolai Arce-latenf. Cod. de secundis nuptiis. q. 5. num. 22. Bolognini addit. ad Matheslanum de successione ab intest. art. 2. princ. Cifuentes leg. 15. Tauri ad fin. Tello leg. 6. Tauri n. 25. Et fauet Ripa leg. 12.

10. Secundo infero ob eandem rationem viduam fornicantem...

§. VII.

An pœna à testatore imposta secundis nuptiis sint iure Canonico correctæ, locumque habeant in coniuge fornicante?

- 1. Suppono conditionem excludentem nuptias à testatore appositam ei, qui nunquam nupsit, neque matrimonium consummavit nullam esse; valere tamen si vidua appositam sit.
2. Hereditas, seu legatum uxori, vel viro relictum sub conditione, ne transeat ad secunda vota, cessat omnino, & in foro conscientie restituendum est hereditibus legitime nullâ expectatâ sententiâ iudicis.
3. Depliciter conditio excludens à secundis nuptiis potest apponi à testatore.
4. Si legatum sub conditione negativa factum sit, tenetur institutus cautionem prestare de conditione observanda, si minus restitutum legatum.
5. Si vero legatum sub conditione distributum fuerit, nullam cautionem tenetur legatarius prestare.
6. An prædictum legatum annuatim relictum legatarius acquirat illo anno, quo conditioni non paruit? variant Doctores.
7. Verus est legatum non deberi legatario integrè, sed pro quota anni parte, quâ à nuptiis abstinuit.
8. Legatum coniugi ab alio coniuge, vel ab extraneo absolute relictum nequaquam amittitur, etsi secundò, vel terciò nubat.
9. Examinatur, an legatum relictum coniugi sub hac conditione, si casu, & honestè vixerit amittatur transiit ad secundas nuptias? Proprium triplex sententia.
10. Approbatur ultima.
11. Si secunda nuptia statim vidua, cuiusque conditionem dederent, etsi Sanch. existimes prædictâ conditione excludi. Verus est oppositum.
12. Examinatur an legatum relictum sub conditione casu, & honestè vivendi unica fornicatione amittatur? Proprium duplex sententia.
13. Has duas extremas sententias Sanch. conciliat.
14. Ex qua distinctione tria inferi Sanch.
15. Difficiter distinctio à Sanch. consistit, & resolvitur quasi.
16. Satis fundamentis prima sententia.
17. Examinatur an legatum sub conditione casu, & honestè vivendi amittatur à femina amplexibus virorum, scilicet, quæ impudicis vacanti? Affirmat communis sententia.
18. Contrarium defendit Nauar.
19. Sanch. sub distinctione respondet.
20. Quia nobis sentiendum sit? Et satis distinctio à Sanch. consistit.
21. Deciditur legatum relictum sub conditione non transeundi ad secundas nuptias non amitti fornicatione, nec matrimonio irrito.
22. Nec item amittitur dictum legatum sponsalibus de futuro, nec matrimonio de presenti non consummato.
23. In foro tamen externo ex officio Iudicis amittendum est fornicatione commissâ, aut matrimonio irrito contracto.
24. Legatum relictum vidua, dum vidua fuerit nequaquam amittitur etiam ex Iudicis officio, & ex eo quod Religio-nem profertur.

Ferd. de Castro, Sum. Mor. Part. V.

- 25. Legatum relictum coniugi ab alio coniuge, quandiu in eius domo habitauerit, transiit ad secundas nuptias amittitur.
26. Legatum relictum coniugi, quandiu cum filio defuncti commoratus fuerit transiit ad secunda vota perire, siue legatum relictum sit uxori à marito, siue e contra affirmant plures.
27. Verus est non amitti ipso iure, si coniux velit filios secum retinere.
28. Decedentibus filius mater prædictum legatum retinere potest.
29. Legatum alicui relictum, quandiu apud uxorem testatoris commoratus fuerit, transeunt ipsa ad secundas nuptias non perit, tamen si legatarius cum ea uxore non commoretur.
30. Vir condens testamentum, & legans uxori, si ea defuncta aliam ducit, non debetur legatum posteriori, si sub nomine proprio legatum factum est.
31. Si vero sub nomine appellativo legatum factum est, vel lego uxori meæ, alij affirmant, alij negant.
32. Examinatur quibus conferendum sit legatum annuum pro maritandis feminis relictum, & asseritur solis feminis primò nubentibus conferendum.
33. Feminis iam maritatis etiam pauperibus legatum pro feminis maritandis non videtur concedi posse.
34. Quid si hoc legatum certa persona relictum sit.

Alia in hoc §. sunt certa, alia apud Doctores controversa, ut notavit Sanch. lib. 7. disp. 91. per totam.

Primò suppono conditionem excludentem nuptias à testatore appositam ei qui nunquam nupsit, neque matrimonium consummavit nullam esse, valere tamen si vidua appositam sit; ut pluribus comprobatur Sanch. lib. 1. disp. 33. & 34. n. 30. & seq. & lib. 7. disp. 91. n. 5. Matienzo l. 3. gl. 2. n. 1. l. 1. n. 5. noue collecti Gutier. cap. 1. n. 1. & nos diximus disp. 1. & 2. ubi de conditione à nuptiis retrahere.

Vnde sit hereditatem, seu legatum uxori, vel viro relictum sub conditione ne transeat ad secunda vota cessare omnino, & in foro conscientie nullâ expectatâ iudicis sententiâ restituendum esse hereditibus legitime, quia illa non est pœna, sed conditio à testatore appolita, ut legatum effectum habeat, ut multis relatis docet Sanch. dicta disp. 91. n. 3. Gutier. cap. 1. n. 1. Vazq. de testament. cap. 8. §. 2. n. 31. Et colligitur aperte ex Authen. cui relictum. Cod. de in dicta viduit. Et idem censet Sanch. & Gutier. esse dicendum de legato relictò sub hac conditione, si casu vixerit, amittitur namque quantumvis occultè conditio cesset. Quod verissimum est positò quòd testator intellexerit de turpitudine occulta, quia illa non est pœna delicti, sed conditio requisita pro legato obtinendo. At mihi difficile est credere testatorem sub illis verbis, si casu vixerit turpitudinem occultam, & omnino secretam voluisse excludere. Sed potius censere solam turpitudinem, ex qua honor, & fama læduntur intelligendam esse, sicuti credit Manchaca de success. progressu, in pres. lib. 1. n. 98.

Secundò præmitto conditionem excludentem à secundis nuptiis dupliciter à testatore apponi posse, negativè, vel distributivè; negativè apponitur quando nuptiæ absolute negantur, ut si dicas lego coniugi centum si non nupsit, si e contra tatem servauerit. Distributivè vero apponitur, cum iuxta executionem conditionis legatum distribuitur, ut si leges uxori hereditatem, illiusve fructus quandiu, quousque, seu donec vidua fuerit.

Si legatum sub conditione negativa factum sit tenetur institutus cautionem prestare de conditione observanda, si minus restitutum legatum cum fructibus, iuxta l. Mutatam. Et leg. hares meus. §. qui post. Mutatam. Et §. quamvis ff. de condit. & demonstrat. Leg. cum filius §. qui Mutatam ff. de legatis 2. Et leg. regia 7. tit. 4. part. 6. Legatum vero post annum ab obitu testatoris numerandum tradendum est, nisi forte antea spēs nuptiarum deficiat. Ut expressè deciditur Authen. cui relictum. Cod. de in dicta viduit. tollend. Et Authen. de nuptiis, §. qua vero. vers. unde sancimus. quod iure Canonico correctum non est, ut superius diximus. Etenim cum prædictæ conditioni contrauenire institutus possit, dum vivit, æquumque sit legato non priuari, merito ius disposuit, ut legatum legatario traderetur præstitâ supradictâ cautione. Hæc autem cautio (si fieri potest) pignoratitia, vel fidei iussoria esse debet, sin autem iuratoria sufficit secundum Greg. Lopez, leg. 7. verbo no quisere. tit. 4. part. 6. Et Molina. tit. 1. tract. 2. disputat. 206. vers. quando aliquis. Quod si postmodum hæres, vel legatarius conditioni non paruerit, tenetur hereditatem, vel legatum cum omnibus suis fructibus ab initio perceptis aliàs successuro restituere, quia ea instituto, & legatio nulla est, cuiusque nullitas retrorahitur ad initium institutionis, & legationis, ut expressè deciditur Authen. cui relictum. Cod. de in dicta viduit. tollend. ibi. Quod sic admittitur, ac si si relictum, vel ordinatum non esset. Atque ita docet ibi Paulus